

01

SAMENVATTING

De kern van Hightech Teelt 2040 op één plek: de ambitie, het topcluster, de aanpak, de organisatie, de financiering en de vijf moonshots.

HOOFDSTUK 01 • SAMENVATTING

Inleiding

Met Hightech Teelt 2040 kiest de Nederlandse hightech voedingstuinbouw ervoor haar toekomst zelf vorm te geven. De sector wil haar afhankelijkheid van fossiele energie, schaarse arbeid, zoet water en chemische gewasbescherming doorbreken en tegelijkertijd meer bijdragen aan gezondheid en voedselzekerheid. Dit bidbook vertaalt die ambitie naar vijf moonshots die innovaties uit onderzoek en pilots naar toepassing op praktijkschaal brengen. Zo blijft Nederland richtinggevend in duurzame voedselproductie en tuinbouwtechnologie.

Topcluster Hightech Voedingstuinbouw

Nederland beschikt over een wereldwijd onderscheidend cluster van telers, producentenorganisaties, veredelaars, technologiebedrijven en kennisinstellingen. De keten Tuinbouw en Uitgangsmaterialen vertegenwoordigde in 2024 een productiewaarde van € 33,3 miljard en een toegevoegde waarde van € 20,35 miljard. De Nederlandse teelt vormt bovendien de thuismarkt waarop nieuwe technologie wordt ontwikkeld, bewezen en internationaal vermarkt. Een sterke primaire sector is daarom onmisbaar voor het verdienvermogen, de voedselzekerheid en de technologische positie van Nederland.

Aanpak

Veel kansrijke innovaties stranden tussen onderzoek en toepassing, doordat projecten te klein, te kortlopend of te versnipperd zijn. Hightech Teelt 2040 doorbreekt dit met langjarige moonshots waarin telers richting geven aan integrale systeeminnovaties. Technologie, biologie en bedrijfsvoering worden op praktijkschaal samengebracht, met ruimte om te experimenteren en te falen. Publieke en private partijen delen de risico's en investeren gezamenlijk in

oplossingen die maatschappelijke vraagstukken aanpakken, de Europese weerbaarheid vergroten en nieuw verdienvermogen creëren.

Organisatie

Hightech Teelt 2040 is geïnitieerd en wordt voorlopig geleid door Federatie Vruchtgroente Organisaties, maar wordt stapsgewijs ingericht als zelfstandige topclusterorganisatie. De kernorganisatie bewaakt de gezamenlijke koers en stelt voor iedere moonshot het mandaat, de begroting en de belangrijkste beslismomenten vast. Per moonshot werkt een compact team met een eigen consortium van telers, technologiebedrijven en kennispartners. De teler krijgt daarin een centrale positie, zodat ontwikkeling, uitvoering en opschaling vanuit de praktijk worden gestuurd.

Funding

De Hightech Teelt 2040 Investeringshub organiseert de financiering over drie fasen. In de aanloopfase worden plannen, consortia en financieringsconstructies ontwikkeld. In de doorbraakfase financiert het innovatiefonds via leningen en participaties de risicovolle stap naar toepassing op praktijkschaal, waarbij private middelen ook publieke cofinanciering ontsluiten. In de kapitalisatiefase worden succesvolle oplossingen breed toegepast en internationaal vermarkt. Zo worden risico's collectief gedragen en worden financiering, eigenaarschap en toepassing vanaf het begin met elkaar verbonden.

Moonshots

De vijf moonshots richten zich op de grote doorbraken die de sector nodig heeft.

1. De Energie-kwekerij ontwikkelt een fossielvrije, circulaire energiehub.
2. De Super-teelt maakt autonome productie en hogere arbeidsproductiviteit mogelijk.
3. Het Kas-tarium realiseert weerbare teelt zonder schadelijke emissies.
4. De Water-tuin maakt de kas tot buffer, waterfabriek en partner in regionaal waterbeheer.
5. De Vers-othek vergroot met betere producten, onderbouwing en toepassing de bijdrage van groenten aan gezondheid en preventie.

Overview

De moonshots vormen samen één investeringsagenda voor een productieve, schone en weerbare voedingstuinbouw. Ze verminderen de afhankelijkheid van fossiele energie, arbeid, chemische middelen en kwetsbare waterbronnen, terwijl zij nieuwe oplossingen ontwikkelen voor energie, waterbeheer, gezondheid en voedselzekerheid. De opbrengst ligt niet alleen in efficiëntere Nederlandse teelt, maar juist ook in de wereldwijde vermarkting van technologie, kennis en nieuwe producten. De totale investeringsbehoefte en verwachte impact worden zichtbaar gemaakt in één gezamenlijke begroting en roadmap.

Vervolg

Met dit bidbook ligt de inhoudelijke basis; nu moet de stap naar uitvoering worden gezet. Iedere moonshot doorloopt achtereenvolgens een ontwerp-, financierings-, realisatie- en uitvoeringsfase. Daarbij worden locatie, systeemontwerp, consortium, organisatie, begroting en financiering verder uitgewerkt. Tussen de fasen liggen duidelijke go/no-go-momenten. Niet iedere moonshot hoeft gelijktijdig te starten, maar de integrale systeemdoorbraak blijft steeds leidend. Succesvolle oplossingen worden opgeschaald en vermarkt; ontwikkelrichtingen zonder voldoende perspectief worden aangepast of beëindigd.